

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2056 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania, metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania ș. a.

Iubitelui cler și popor al arhidieceșei Nostre transilvane; iubitorilor și onorabililor deputați la sinodul arhidieceșan: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Având în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al arhidieceșei Nostre transilvane la biserica Schimbării la față din cetatea Sibiu, pe **Dumineca Tomei**, adică pe **4/16 Aprilie a. e.**, la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după acestea va urmá deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop.

Sibiu, 20 Martiu, 1893.

Miron Romanul m. p.

La ziua învierii.

La zile anumite, desbrăcate de miseriile vieții de tóte zilele, cugetele omului se' năsuiesc a pătrunde mai limpede situațiunea, care dá direcțiune lucrurilor, a străbate mai clar prin negura de nori, mai mult sau mai puțin plini de vijelie, cari și de și ne amenință cu furtună.

Ziua învierii Domnului în întrégă lumea creștină e și de bucurie, și de deosebită bucurie. Sdrobită stă puterea iadului, care dela facerea lumii până la învierea Domnului ținea în pântecel seu încheia pe toți ómenii, sdrobite stau lanțurile diavolului, ușile și zévórele întunerecului, și omului i s'a deschis raiul, pentru care el a fost zidit, și care i s'a închis prin păcatul strămoșului Adam.

Și deodată cu porțile raiului cesc s'au deschis aici pe pământ porțile raiului pământesc. S'au sdrobit legăturile esclavismului, care era identic cu robia sufletescă. S'a proclamat egalitatea tuturor fapturilor lui Dumnezeu, s'a sdrobit noțiunea egoismului și s'au proclamat sublimile precepte ale Mântuitorului: iubiți pre vrășmașii vostri, faceți bine celora ce vouă v' fac rău.

Și sub farmecul acestor învățături evanghelice lumea a îmbrăcat altă față, creștinismul pretutindinea a dus cu sine rațele civilizațiunei prin caritatea creștină, și lumea a început a cu nósce bunătaea iubirei deapropelui în altă lumină, lumină necunoscută păgânilor, lumină, pe care numai fiul lui Dumnezeu o a adus aici pe pământ, lumină, care limpedește mintea, móie córdele inimei și durerile provenite din neputințele omenești le alină cu lacrimile compătimirei.

Și dacă luăm privire în dezvoltarea istoriei ómenimei dela era creștinismului încóce, și comparăm actele de barbară crușime s'evărșite în numele creștinismului și sub firma lui cu cele ale umanismului, din cari transpiră învățăturile evanghelice, atunci ne câștigăm convingerea, că cele din urmă covăresc pe cele dintâi.

Au fost timpuri, când învățăturile evanghelice se propagau cu foc și cu sabie, când preoții Christosului Dumnezeu arangiau góne asupra păgânilor, întocmai ca și în primii seclai ai creștinismului păgânii asupra creștinilor. Erau timpuri, când preoții unei confesiuni creștine arangiau góne formale asupra creștinilor de altă confesiune tot creștină, și creștinii ardeau în rug pre creștini, tot în numele lui Christos, întru preamărirea invierii lui, după formula învățăturii evanghelice: iubiți pe vrășmașii vostri, faceți bine celora ce vouă v' fac rău.

Nu mai mult ca în a dóua jumătate a vécului trecut dintre 2 biserice românesce, în cari în ambele din

aceleași cărți rituale, pe același glas și podobie și în aceeași clasică limbă românescă se înălțau spre ceriu rugăciunile evlavioase ale preoțimei, asupra uneia era îndreptat tunul, pentru-că credincioșii ei nu au primit unirea cu biserica Romei, carea în modestia evangelică încă și ađi mai susține, că numai în sinul ei se află mântuirea.

Au fost și asemenea abateri dela principiul iubirei, pe care Christos și-a clădit biserica sa, au fost și asemenea abusuri în numele preceptelor evanghelice ale lui Christos, dară ele dispar față cu binefacerile isvorite din iubirea față cu deapropelul formulată de Mântuitorul lunei Christos. Misiunea civilisatorică a religiunei creștine, cu tóte aceste pete negre, totuși strălucesc ca lumina sórelui, institutele de binefacere create și susținute de corporațiunile bisericesci unice vor fi în desvoltarea ómenimei, și ca sórele pururea vor străluci, și dacă ici-colea vor fi întunecate de fapte ale barbarismului și intoleranței, strălucirea lor va fi cu atât mai perfectă.

Triumful creștinismului nici ađi nu a ajuns încă la perfecțiunea evangelică propagată de întemeietoriul ei în faptă și cuvânt.

Și ađi se propagă adeseori ură și fanatism sub masca religiunii, precum s'a propagat în măsură mai mare în secolii trecuți.

Dară a fost sau e de vină religiunea pentru abuserile făcute sub masca ei?

E de vină religiunea creștină, pentru răsboiele religioare din vécurile trecute, e de vină evangelia lui Christos pentru martirii arși pre ruguri de cătră preoții lui Christos, e de vină religiunea lui Christos pentru atacurile făcute din partea unei confesiuni contra celeialalte?

Au dórá e mai bineađită rugăciunea, mai sântă jertfa înălțată în biserica din Roma, ca cea înălțată în biserica patriarhială din Constantinopol? Au dórá sunt mai mari ucenicii

lui Petru ca cei ai lui Pavel? au dórá se închină unii în numele lui Petru sau în numele lui Pavel? sau dórá sunt unii ucenici ai lui Petru sau ai lui Pavel?

Nici un exclusivism nu se póte susține cu provocare la preceptele evanghelice.

Noi românii, cari vecinic și pe drept ne plângem contra unguirilor, pentru că desconsideră libertatea egalității și frățietatea, nu trebuie și n'ar trebui să abandonăm principiile evanghelice, nu trebuie să fim netoleranți față de convingerile nimérui, dar cu deosebire n'ar trebui să fim netoleranți noi față de noi, să ne stimăm reciproc convingerile și să nu ne dușmănim nici în politică, nici pe teren social, cu atât mai puțin în biserică....

Aci multe le retăcem, cu deosebire în aceste óre solemne pentru sfânta noastră biserică, în préjma învierii, ca uitând miseriile acestei vieți, uitând cele ce ni s'au făcut, alungând dela noi ori ce ură sau patimă, ce s'ar fi sălășluit întru noi, cu inima curată să putem cu toții a cânta întru lauda Domnului: *Christos a înviat din morți, cu mórtea pre mórte călcând, și celor din morménturi, vieță le-a dăruit.*

O carte de cetire model.

În zilele trecute a apărut în Brașov, editura librăriei N. I. Ciurcu, un op, ca și carele până acum nu avem altul pe terenul literaturii didactice. Vorba este de manualul: „Carte de cetire pentru clasa III gimnasială, reală și pentru scólele superioare de fete, de Virgil Onițiu, profesor. Prețul 2 coróne (1 fl.)

Dar să vedem ce însușiri așa emnente întrunesc manualul din cestiune, ca să pótă fi numit model?

1. Deschidénd cartea, îndată aflăm sub titlul: „În loc de prefață” așa numitul „aparat” al cărții, în care autorul își dá sémă despre ideile, cari

FOIȚA.

Poesii populare

din Țera-Oltului (jurul Avrighului) adunate de „Ioan”.

(Urmare)

Mândro inimă de pėtră
Vin la noi cãte odată,
Nu lãsa vremea uitatã.
Vin'o cãt de-arareori
Într'o și de nouė ori,
De și-a pãrea multisor
Vin când sórele i'n ȓiori,
Și te du când a sfinți,
Ca sė scii și tu iubi.

Trandafir cu patru foi
M'a cerut la maica doi,
Unul Miercuri, altul Joi,
Unul bėtrân și bogat
Altul tinėr și sėrac,
Spune-mi, spune-mi pui de cuc
După care sė me duc.

Puiculiță draga mea
Sufletelor scumpă stea,
De când fața și-am vėđut
În grea bółă am cãđut,
De când ochisorul tėu
A lucit în drumul meu,
Stau pe loc ca vai de mine,
Nu me pot lãsa de tine,
Cã ai fațã tinerea,
Nu me pot lãsa de ea,
Fie-ți milă dar de mine,
Cã-s rău fermecat de tine.

Poți tu ȓice mândro ba,
Cã nu te-am iubit cândva,
Când ședeai sara la pórță
Și-mi dedeai gurița tótã.
Poți tu ȓice mândro ȓeu,
Cã nu te-am sãrutat eu,
Ba eu bade nu pot ȓice,
Cã și-a fost gurița dulce,
Dulce și-a fost gurița,
De nu te mai pot uita.

Mărită-te mândra mea
După mine n'astepta,
Nu trage nãdejdea mea,
Cã eu nu te voi lua.
Ba eu nu m'oi mărita

Până tu ti-i însura
Să vėd pe cine-i lua,
Mai voinică ca mândra.
De-i lua o gálbiórã
Să dea Dumnezeu sė mórã,
De-i lua una ca mine
Să nu trãesci cu ea bine,
Apoi sė vii tu la mine
Și eu sė-mi bat joc de tine,
Cã nu mai luat pe mine
Care-am fost drėptă cu tine.

Fost-am pe unde-am iubit,
Pe mândruța n'am gãsit,
Și m'am luat după vėnt
Și am dat de un mormėnt,
Vėntul suflă rău suspinã
Ȕrba încet se clătină.
Sėrãcuț amar de mine
De-aș simți, că mórtea vine,
Aș lãsa cu jurãmėnt
Sė m'ėngrőpe'n cel mormėnt.

Floriciică'n foi albastre
Pecat de dragostea năstră,
Cã e lumea rea și hótã
Umblã'n fațã sė ne-o scóțã.

Scumpă dragă Măriórã
Fața ta mė bagã'n bółã,

Și me chiamă dela scółã,
Hai acasă de te'nsoară,
Lasă-te de'nvățăturã
Hai acasă și-mi dá gurã.

Nu mai pot de ostenit,
Tot umblând după iubit,
Și nimic n'am folosit,
Mințile mi s'au tãmpit,
Tãlpile mi s'au tocit.

Spune-mi mândr'adevėrat,
De când din sat am plecat,
Cãți voinici te-au sãrutat?
Cu cãți eu m'am sãrutat
De i-ai stringe-ai face-un sat,
Și cu cãți am trãit bine
De i-ai strãnge-ai face-o lume.

Lasă Dómnne foc și parã,
Unde-i dorul meu de-asėrã,
Lasă Dómnne foc și fum
Unde-i dorul meu de-acum.

Ochii tėi cei înfocați
Trebuie cã-s fermecați,
Cã nici nu me otrãvesc
Ci mė fac sė te iubesc.

(Va urma.)

l'au condus întru elaborarea opului seu prezentându-ne totodată și metodică lecturii. Acest tractat cuprinde XVI pagini. Se împarte în trei resp. patru părți (deore-ce partea a doua e subîmpărțită în două părți). În partea I autorul espune primo loco scopul lecturii. Acestă espunere o face autorul în deplină cunoștință și conformitate cu principiile pedagogiei moderne. Mai pe scurt, mai clar, cu un cuvânt mai bine decât autorul nu pot să me exprim. Etă deci cum dăce: „Sufletul învățământului în limba română este lectura. În lectura română i dăm scolarului cea mai bogată comoră de idei și de sentimente, prin ea înțelegem deci mai hotărât asupra formării caracterului lui, în ea îi arătăm fructele, ce a rodit lupta noastră culturală până aji, din ea îl inspirăm pentru dragostea nămolului și a limbei noastre, prin ea îi mijlocim înțelegerea și aprecierea produselor literare străine. Lectura română este centrul întregului învățământ“.

Cumcă autorul ne prezintă ca scop al lecturii române — care, după cum dăce, este centrul întregului învățământ — formarea caracterelor firme morale — sau vorbind cu cuvintele lui Herbart: „*Charakterstärke der Sittlichkeit*“, ne putem convinge din metodică specială (ca să dăce așa) de pe pagina VII p. 18; pg. VIII p. 14 și și mai clar din cele cuprinse pe pg. XV—XVI, punct 18.

A II-a cestiune, cu care se ocupă autorul în partea I este: „Ce să cetim?“ La această întrebare răspunde autorul în sensul planului de învățământ, firesce arătându-ne în special aceea ce planul espune în termeni generali, și anume: să cetim cu elevii produse frumose, adică de valoare literară și interesante, potrivite cu trebuințele psihice ale scolarilor, cari trebuințe se schimbă mereu în raport cu etatea și cu cunoștințele lor. Două împrejurări însă mai sunt de luat în considerare, și anume: 1) produsele de artă trebuie să fie întregi, pentru-ca să pōtă face impresiunea cuvenită-adecă, și 2) nu tot ce e ales în literatura noastră ca product de artă, este totodată și bun pentru scōlă. Etă dar două împrejurări, cari îngreuează foarte mult elaborarea unei cărți de cetire corespunzătoare chiar și la popōrele, cari se pot lăuda cu o literatură mai bogată decât cea română, despre care se pōte dăce, că e în nascere.

Fiind manualul din cestiune menit în prima linie pentru cl. a III-a gimnasială și reală conform planului de învățământ al statului cuprinde: a) poezii epice nu prea mari și b) unele scrieri (în prosă) de cuprins istoric. Și pentru-ce această dispozițiune, cu care nu se pot împăca mulți? Acestă dispozițiune este de mare importanță din punct de vedere pedagogic. „Ea este realizarea principiului: *non multa sed multum*“. Cetirea de multe merrunțisuri interesante, ... este mama superficialității, a lipsei de aprofundare în studii. Scolariul cu o astfel de lectură devine un spirit pasiv, care primește impresiuni feliurite, ce i gîdîlă curiositatea, dar judecata i rămâne mōrtă, cunoștințele lui nu se închegă în sistem, — interes și paiciință pentru o muncă încordată și obositoare nu se va desvolta nici odată în el, și în viață ni se va prezenta ca om mediocru și fără de caracter firm. Etă pentru-ce pedagogia modernă combate cu atăta vehemență enciclopedismul în scōlă. Astădi nu se mai cere în scōlă: „*ex omnibus aliquid, ex toto nihil*“ ci „*omne et totum ex aliquo*“ (pag. IV).

A III-a cestiune, care o tractează autorul în partea primă este: „Cum să cetim?“ Și în privința această autorul stă pe bazele actualei pedagogie și spriginit de esperințele făcute la scōlele medie, atât române cât și străine, combate cu totă asprimea procedura necualificabilă, urmată în pri-

vința lecturii din limba română, fiind această considerată ca un lucru de a doua mână, având a se ocupa cu cetirea ori preste tot foarte puțin, ori în multe locuri numai atunci, când învățătorii respective profesorul nu are ce se facă în ora de limba română. Să nu ne înșelăm și să nu credem, că am satisfăcut scopului lecturii din limba maternă prin aceea, că elevii au reproduc liber conținutul celor cetite, esplicându-se câte un cuvânt, care nu l'ar pricepe. În chipul acesta se degradează totă instrucțiunea din l. română la un formalism sec și rămâne cu desevărșire stērpă.

Prin întrebări potrivite profesorul trebuie să țină pe scolarul a se cugeta la tot ce e de interes în lectură, să-i țină a-și da sēma despre tot, a apreția lectura și în întregul și în părțile ei. „Înțelegerea completă a celor cetite, e scopul, pe care trebuie să-l aibă în vedere metodică lecturii“. Numai astfel urmând putem cultiva atât mintea cât și inima elevului.

Partea a II-a a aparatului cuprinde o consemnare a întrebărilor, cari sunt a se pune elevilor la lectura pieselor narrative. Aci espune autorul etăși procedura corectă și singură pedagogică, care are să o observe profesorul cu ocaziunea ocupării elevilor cu cetitul pentru de a se pută ajunge scopul înalt, ce are cetirea din limba maternă.

Partea a III-a a aparatului ne prezintă o prelegere practică, cuprinzând o consemnare a răspunsurilor la întrebările din partea a II-a a aparatului și anume asupra poeziei „*Hodja Murad Pașă*“ de V. Alesandri, care poeziă se află în cartea de cetire sub Nr. 1. Acestă parte ne dovedește pe deplin, că autorul cunoște temeinic principiile pedagogiei moderne și că acestea le scie aplica cu un succes, care nu lasă nimic de dorit. Dovedindu-ne autorul la acest loc că este acasă atât în teorie cât și în practica pedagogiei moderne, foarte nimerit lucru făcea, dacă ne prezenta o lecțiune practică și din prosă, aplicând întrebările sale de pe pagina VIII. s. e. la piesa Iōna Darc, de A. I. Odobescu (cartea de cet. II prosa Nr. 4).

II. Cartea de cetire însăși e împărțită în două părți și anume: I. poezii și II. prosă. În partea I. autorul ne prezintă ce este mai ales pe terenul poeziei epice în literatura română și totodată și corespunzător din punct de vedere pedagogic. Preste tot are 24 poezii: 9 de Alecsandri, 3 de A. Pann, câte una de Gr. Alecsandrescu, D. Bolintineanu, Al. A. Macedonsky, I. Lăpădat, G. Coșbuc, I. Nenițescu, — Craiul codrului de I. W. Goethe, Belsazar, de H. Heine, și patru balade populare. Piese din partea această și cele din partea a doua sunt însoțite de note, cari au menirea să înlesnască înțelegerea. În partea a doua aflăm piese din istorie, și anume din istoria universală și națională. Alegerea sau mai bine întregirea opului intru cât permite pedagogia și ne spriginesce literatura putem dăce că e model. Și anume pentru ce? Pentru-că autorul și aici scie să ne dovedească primo-loco că pricepe cum e de a se destepa interes și pentru lucrurile învechite (ca s. e. pentru piramide, Babilon, Niniva, etc.). Și anume culegându-le în cartea sa de cetire după cum ni-le prezintă I. Slavici, carele cu limbajul seu recunoscut de fără mecatōr e în stare să ne înfățișează și lucruri antice ca actuale, sau mai bine dīs în o formă ușoră, plăcută și atrăgătoare. Dând loc autorul în cartea sa piesei Iōna Darc de Al. I. Odobescu, a ajuns un scop dublu, și anume: ne a prezentat un tip caracteristic religios-național și tot odată un product dela cel mai bun prosator român. De sine se înțelege, că la compunerea unui op, ca celui prezent nu putea fi

trecut cu vederea nici autorul „*evangeliei*“ poporului român“ N. Bălcescu.

III. Dela pag. 167—182 autorul tractează „*versificațiunea ritmică*“ în poezia română“, grupându-și întreg materialul în 10 părți: vers și prosă, deosebirea între ton și accent, versificațiunea ritmică, și metrică despre ritm, despre tacte, despre vers, tonul liber și legat, despre strofe, despre rime și licențe poetice. Și în privința această nu putem decât să felicităm pe autor carele și cu respect la espunerea noțiunilor poetice amintite mai sus, ne dovedește, că este în curent și în clar pe deplin cu rezultatele obținute pe terenul acesta în timpul ultim, — ne probează, că nu numai are cunoștințe te meinice despre aceea, ce voește să învețe și pe alții, dară și aceea, că este înarmat cu cunoștințele pedagogice recerute pentru de a face pe elev să ajungă la cunoștințele fundamentale din poetică sau mai corect din versificațiune, ușor cu puțină ostentă atāt pentru scolarul cât și pentru profesor și totodată rezultatul obținut să fie sigur și duraver, er nu nesigur, clătinitoriu după una sau alta teorie și ephemer.

IV. Pe pag. 182—184 sub titlul „*Note biografice*“ autorul espune în foarte puține cuvinte câteva noțiuni din biografia autorilor, dela cari a luat materialul de cetit, idei generali despre 14 autori, începând cu regele poezilor români și terminând cu autorul „*Novelelor din popor*“.

V. În fine pe pagina 185—189 ne dă autorul un registru alfabetic al notelor aflate la piesele de lectură, prin ce se înlesnesc foarte mult întrebările manualului, un lucru, care ar fi de dorit să-l aflăm și în alte opuri românesce — barem, cari sunt de o estensiune mai mare.

Urmăză apoi cuprinsul cărții pe pag. 191.

Incât privește întocmirea esteriōră, hârtie, tipariu etc., (deore-ce și această trebuie considerată la o carte cu menire didactică, așa credem, că pōte mulțami așteptările juste ale ori cărui bărbat de scōlă er referitoriu la preț (1 fl) 2 corōne, 191 pagini 8“) putem susținé cu totă liniscea conștiinței, că este destul de moderat, ba mai moderat nu s'ar pută pretinde să fiă nici în cazul când ar fi în limba unui popor, carele se pōte lăuda cu o literatură mai bogată, decât cum e a noastră. —

Autorul ne dăce în titlul cărții, că ea e menită pentru clasa a III-a gimnasială, reală și pentru scōlele superioare de fete*) Noi însă, considerând întreaga întocmire a opului în modul spus mai sus, în conformitate cu stadiul actual al pedagogiei, în care privință, precum și a alegerei nimerite a materialului este de a se lua drept model de cătră toți cei cari voește să elaboreze cărți de cetire, o aflăm numai corespunzătoare, dar absolut necesară și pentru cursul ultim din scōla poporală și de indispensabilă pentru elevii dela cursul pedagogic (preparandial, scōlele normale) și de recomandabilă pentru tot natul, carele voește să cunoască cu temei — cu folos — câteva mărgăritare din literatura epică română.

Un amic al învățământului.

Noutăți.

Președinte al academiei române. Prezum suntem informați președinte al academiei române a fost ales dl George Barițiu. Trimitem felicitări ilustrului bărbat, — primul dintre românii de diocēce de Carpați, care ocupă această funcțiune, la cea mai înaltă instituțiune culturală-scientifică a românilor.

„**Victoria**“ în ***Arad**. Acest institut de credit și economii, care în timp așa de scurt

*) Modele fără părechii pentru scōlele sup. de fete sunt s. e. „*Mama lui Ștefan cel mare*“ (Bolintin.), „*Dōmna Ana*“ (V. Alecsandri) „*Iōna Darc*“ (Odobescu) etc.

și-a câștigat o reputațiune așa de frumoasă și un bun renume, la 26 Martiu a. c. a ținut a V adunare generală ordinară sub preșidența consilierului regesc, Dimitrie Bonciu fiind de față preste 35 de acționari.

Din raportul direcțiunii s'a constatat, că institutul cu un capital de 100,000 fl. afară de 6 fl. dați acționarilor ca dividendă pe trecut, din profit a adunat și deja la finea anului 1892 posedă un fond de rezervă aprōpe de 23,000 fl. și un fond de pensuni de 2000 fl. va se dăce a realizat încă o dobândă de 25 fl. după acție.

De asemenea s'a constatat, că direcțiunea încă în decursul anului 1892 a hotărât înmulțirea capitalului de acții cu 100,000 fl. pentru de a putea face operațiuni mai mari și mai estinse și spre bucuria noastră, la apelul direcțiunii peste tōte acceptările s'au subscris peste 250000 de fl. ca preț de emisiune.

Acest fapt ne dovedește fără îndoială soliditatea institutului și tot odată ne oferă cea mai temeinică garanță pentru viitorul seu.

La propunerea direcțiunii adunarea generală a primit numai 2000 acții nouă și a hotărât ca numărul de 518 să se reducă, observând, cum că din prețul de 120 fl. la capital se adaog 100 fl. er la fondul de rezervă 20 fl. și 2 fl. se folosesc pentru acoperirea speselor de emisiune (dela fie-care acție. Prin această operațiune norocōsă capitalul de acție se urcă la suma de 300000 fl. er fondul de rezervă la 63000 fl.

Prețul acțiilor nouă se va plăti în decursul anului curent.

Tot odată s'au modificat și statutele institutului și între reformele esențiale s'a introdus un consiliu de censored, care constă din direcțiune și alți 30 de acționari aleși în consiliu prin adunarea generală.

În direcțiune s'au reales domni: Dr. L. Petco și Ig. Pap, er în com. de suprav. s'au ales George Feier și Rom. Ciorogariu.

În urmă dividendă pe anul 1892 s'a ficsat cu 7 fl. după acție și direcțiunea s'a autorisat să-o plătescă imediat după adunarea generală.

Adunarea generală după săvîrșirea acestor acte atât de momentōse pentru viața noastră națională economică s'a încheiat între cele mai vii aclamațiuni pentru președintele Dimitriu Bonciu și pentru direcțiunea institutului.

* * *

O carte didactică Românescă tradusă în franțozesce. Peste câteva zile va apăre în editura librăriei Carré, din Paris, „*Cursul de chimie*“ al savantului profesor Dr. C. Istrati, tradus în limba francesă.

Cursul dlui Istrati este prima carte didactică română tradusă în limba franceză, serie „*Timpu*“.

* * *

1000 de advocați. Numărul membrilor camerei advocatiale din Budapesta a crescut în săptămāna trecută la 1000. Dintre acestia 40 sunt deputați, 32 reprezentanți ai orașului, 71 oficeri în rezervă, 30 oficeri de glōte, 12 redactori, 22 scriitori, 12 jurnaliști, 13 beletristi, 3 poeți, 1 virtuos în clavier, 1 zugrav, 1 consul.

Prenumeratiune nouă

la

„*Telegraful român*“,

care apare de trei ori pe săptămānă, deschidem pe trimestrul Aprilie-Maiu-Iunie al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se pōte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se pōtă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonati, al căror abonament se sfârșește cu ultima Martiu 1893, să-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei. *)

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espeditiune se face prin lipirea unei fișii de adresă dela abonamentul ultim,

Correspondențe particulare ale „Telegrafului Român”.

Onorată redacțiune! Cred, că e de interes comun a raporta despre demersul adunării generale, a despărțământului I în al reuniunii învățătorilor români din districtul X Brașov, „Tera Bârsei”, care s'a ținut în Satulung în 9 Martiu, 1893.

Domnii membrii coadunându-se în număr destul de mare, au luat parte la celebrarea parastasului repositului Ioan Dorca, oficiat de dl paroh Alece Verdea în biserica sf. Arhangeli. La celebrarea parastasului printre membri am vădit și un număr însemnat dintre parochieni, la a căror școală a servit decedatul. După săvârșirea parastasului membrii s'au retras la hotel, unde se află odăi anume destinate pentru asemenea întruniri. Dl vicepreședinte Dometiu Dogariu deschide ședința cu o vorbire potrivită, amintind în cuvântul de deschidere de chemarea învățătorului. Totodată se cetesce și cuvântarea decedatului I. Dorca, cu carea a voit a deschide ședința din anul acesta. Această cuvântare fu ascultată cu deosebit interes din partea dlor membrii. Ea a cuprins nescie învățături foarte instructive. Reuniunea noastră a pierdut în fostul învățător și director I. Dorca un bărbat foarte harnic pe terenul educațiunii.

La invitarea prezidiului membrii es primă repositului I. Dorca condolențele lor.

Asupra obiectelor dezbătute în această adunare dau loc următoarelor: La propunerea unui membru se schimbă programa și se pune la ordine tema: „Tractarea practică a părților secundare ale propuneri.”

Membrul V. Mereș a lucrat cu diligență această temă. Dl Mereș a desvoltat în lucrarea sa însă mai mult partea teoretică, er partea practică a fost prea puțin atinsă. I se aduce mulțămirea dlui prelegătoriu din partea dlor membri și este rugat totodată a-și întregi lucrarea prin descrierea unui obiect, conform temei date de comitetul central.

Tema: „Care e timpul cel mai potrivit pentru ținerea examenelor la școlile primare” a dat ansă la discuțiuni mai lungi.

După multe debateri serioase între membrii, se decide ca examenul la școlile primare rurale, făcând deosebire de cele dela orașe, să se țină începând din 15 Aprilie în colo până la finea lui Maiu și după examen să se țină prelegere numai dimineața dela 6—9 ore, er p. m. se fie copii liberi din motive, că copii sunt ocupați cu lucrul câmpului.

Cât însă pentru tema „Practicabilitatea și folosul cronicelor școlare” imi permit a spune că cel dintâiu vorbi părintele Vătășan, care e pentru delăturarea „Cronicei” din mai multe motive, din care vom aminti vre-o câteva anume: cronică nu aduce nici un folos, răpește timpul școlar, învățătorului e numai daună în hărțuie și că învățătorul nu poate induce fidel materialul propus ș. a. — Membrul I. Aron director la școlile primare din Brașov e pentru ținerea cronicei în școală. D-sa aduce ca motive, că în școlile medii e deja introdusă, ăice, că nu e nici o greutate a petrece cele ce s'a propus, și e tocmai în interesul învățătorului fiind-că el e totdeauna în curent cu materialul, ce l'a propus. —

Punându-se la vot propunerile, se primesc propunerea părintelui Vătășan, er dl Aron insinuă protest.

La propuneri de sine stătătoare se primesc propunerea dl Zosim Butnariu, ca adunările generale ale despărțământului, în viitoriu se fie ambulante din an în an și această din punct de vedere moral, pentru-că poporul nostru ține mult la inteligența română și o urmăresce pas de pas.

După ce membrii au dezbătut agendele puse la ordine cu maturitate și interes se retrag în o sală laterală la prânzul comun. Ca totdeauna așa și acumă dnii preoți Alece Verdea și Victor Popea ne-au făcut onore cu prezența d-lor. În șirul toastelor voiu aminti pe cel dintâiu al părintelui Verdea, care a vorbit pentru misiunea învățătorului, er părintele Vătășan toastă pentru concordiă, solidaritatea ce există între dnii preoți și învățători din Satulung. O vorbire prea frumoasă rosti părintele V. Popea, pen-

tru repositul director de piă memoră I. Dorca, în care face amintire despre însușirile cardinale a le defunctului.

Pe timp ce membrii se află în corpore la prânzul comun dl G. Dariu cetesce despre chemarea învățătorului și a învățătoarei în formă de poezie, carea fu urmărită cu viu interes din partea membrilor.

Tot cu ocaziunea prânzului comun dl Ioan Aron e de părere și exprimă dorința ca să se notifice la procesul verbal luat în ședința de ați că cuvântarea cu carea avea să deschidă repositul director și președinte al desp. I. Ioan Dorca adunarea de ați, să se tipărească pe spesele reuniunii și apoi să se împartă între membri reuniunii pe lângă un preț moderat.

Dl membru I. Dariu ca unul, care a stat în relațiuni foarte intime cu repositul Dorca, espune, că densus l'a rugat încă până ce a fost în viață să-i dea unele din manuscrisele sale ce sunt de o valoare mai bună să le publice, dar atunci nu s'a învoit, însă și-a exprimat dorința că să se facă acesta după mărtea densusului. Așa ne promite dl Dariu, că e decis a face biografia repositului și atunci va da publicității manuscrisele fericitului reposit I. Dorca și va aneasa atunci și cuvântarea ce s'a cetit în conferința de ați.

Un membru.

Cestiuni școlare.

Scrierea epistolelor în școală de băieți și fetețe.
(Incheiere).

În acest mod purcedându se atât elevii cât și elevele se vor deprinde a-și da în scris, în mod clar, fluent, și în legătură logică cugetările lor.

Spre a ne pute ajunge scopul dorit, trebuie să se începă scrierea epistolelor încă în anul al 4-lea și să se continue în ceialalți ani de școală.

Cu deosebire mare pond trebuie să se pună pe scrierea de epistole în școlile de fetețe.

Deprinderile, ce sunt a se face în școlile populare în scrierea de epistole, trebuie se aibă un plan anumit bine stabilit. A face deprinderi după-cum ne dă întâmplarea, însemnă nu mai pierde de timp. În cele următoare voiu arăta pre scurt procedura acreditată în scrierea epistolelor.

De basă e bine a se lua prima dată epistole, ce aflăm în cartea de cetire, sau dacă nu avem la îndemână în cartea de cetire, atunci să dictăm vre-o epistolă — model — pre carea elevii sau elevele trebuie să o scrie. Materialul epistolei deja e dat. Învățătorul tractează din punct de vedere logic epistola deja scrisă, și elevii deja se familiarisază cu ideile cuprinse în epistolă. Ideile din epistolă vor servi apoi de basă, pentru-ca elevii să dea răspuns — tot în epistolă — la epistola pertractată. Scurt: prima epistolă ce-o vor scrie elevii sau elevele în școală are să fie un răspuns la o epistolă deja cunoscută.

Bine și consult e ca prima epistolă, ce pertractăm să-o scriem pre tabla școlii.

La această epistolă avem a le face cunoscut elevilor ori elevelor părțile epistolei: alocuțiunea, introducerea, cuprinsul sau desvoltarea epistolei și încheierea. Mai departe subscrierea scriitorului — unde avem să scriem cu litere mari, precum și darea titulei față de cel adresat.

Cuprinsul epistolei trebuie să fie luat din viața elevilor. Din acest motiv primele vor fi scrise către amici de școală, către frați, părinți ori rude, și numai mai târziu în anii din urmă cuprinsul epistolelor va fi mai variat și de conținut divers. Tractarea lucrurilor străine vieții elevilor va aduce cu sine numai discutiare și lucrări rele.

În locul al doilea vom ceti, ori spune elevilor cuprinsul unei epistole, apoi prin întrebări vom face ca elevii să-și însușescă ideile principale din

epistolă, și în fine îi vom pune ca să scrie înșiși aceeași epistolă — imitându-o din memorie.

Dacă lucrarea ar reuși rău, atunci putem da elevilor și unele dispozițiuni, pre cari să le circumscrie numai.

După-ce elevii sunt în stare a scrie epistole — imitând — și dând o formă corectă și esteriorului epistolei, pașim mai departe.

Se vor face epistole, unde introducerea, desvoltarea ori încheierea să se varieze.

Modelele de variațiune avem a le deprinde bine în școală.

În locul al treilea vom instrui pre elevi ori eleve, și le vom da îndrumări nu numai verbali, dar și în scris asupra deosebitelor specii de epistole. Le vom da înainte și modele de epistole.

Pentru-ca să dedăm pre elevi, a pute concepia epistole de cuprins felurit începutul il facem prin darea unor epistole de model, pre cari ei le vor imita liber, imitând numai desvoltarea — cursul ideilor din epistolă. D. e. în gramatica elevului ori în cartea de cetire se află o epistolă de gratulare către un unchiu, și elevul, urmând cursul acelei epistole, va avé să concipieze o epistolă de gratulare către un frate mai mare etc.

În urmă elevii și elevele, vor scrie epistole liber; designându-le în o propunere scurtă conținutul epistolei, D. e. Scrieți părinților cum ați petrecut în internat prima zi de Paști? etc. Pentru a ne câștiga dexteritatea în scrierea de epistole, și pentru a ne însuși un stil plăcut și atrăgătoriu, trebuie să cetim, și chiar să memorisăm epistole scrise de bărbăți și femei cu renume pe acest teren.

Cu cât procedura învățătorului ori învățătoarei va fi mai corectă și mai naturală, cu atât rezultatul va fi mai bun.

Să-și însemne bine atât elevii, cât și elevele, dară cu deosebire elevele, că: o epistolă bine scrisă e un document de recomandare pentru totă viață și un semn de bună creștere.

Contemporanul.

Cestionariu istoric.

de
Nic. Densușian.
(Urmare).
V.

114. Se află cumva în ținutul de acolo vre-un drum vechiu părăsit, așternut cu bolovani, cu table de piatră, cu petriș mărunt, ori cu pământ ars, și cum se numesce drumul acesta?

115. Cât este de larg drumul acesta? — dacă este ceva mai ridicat peste suprafața pământului?

— și dacă are șanțuri pe margine?

116. De unde vine drumul acesta, și prin ce comune trece?

117. Se află cumva în ținutul de acolo vre un drum vechiu numit:

— troianu? — drum împărătesc? — drumul cătanelor? — drumul păgânilor? — drumul de piatră? — drumul uriașilor? — drumul împetrit? calea împetrită? — calea albă? — drumul poștei? — drumul împărătesei Irina? drumul Lupianului? — drumul lui Ru-jen? — drumul (calea) tătarilor? — drumul sașilor? — drumul hunilor? — Drumul rusului? — drumul leșului? — drumul olacului? — drumul popilor? — Drumul marmurei? — drumul sarei? — drumul oiei? — calea celor frumose? — caldărâm?

118. Pe ce fel de locuri sunt făcute drumurile aceste?

— pe șes?

— pe vale?

— pe cote, ori pe muchia delurilor?

— dacă drumurile aceste merg în linie dreaptă, trecând preste deluri și pe marginea prăpastiilor, ori dacă încungiură cumva delurile și locurile mai rele?

119. Ce spune poporul despre drumurile aceste, cine le-a făcut și pentru ce scop anume?

120. Se află cumva în munții de acolo urme de drum vechiu tăiat întreg în stâncă vie?

— ori susținut numai de bărne în păreții stâncilor?

121. Se află pe acolo vre-un loc numit: „La pétra arsă?”

„La pétra scrisă?”

ori „La pétra tăiată?”

— și dacă sunt acolo ceva urme de drum vechiu?

122. Se află pe acolo vre un drum vechiu numit drumul Țarigradului?

— de unde vine drumul acesta și prin ce comune trece?

123. Ce se spune, pe unde era în vechime drumul principal de trecere în țările vecine?

124. Cum se numiau în vechime hanurile, birturile și conacele, aședate pe drumul mare, unde rămăneau călătorii peste nopți?

125. Se află pe acolo sate, deluri, movile, cu numele de Popină, Popeni, Grajduri, Posta vechie, Delul cailor?

— pentru ce poartă numele acesta?

— și dacă se află acolo ceva urme de zidării vechi?

126. Se află acolo pe lângă drumurile bătrâne vre un stâlp vechiu de piatră?

— ce inscripțiune are?

— și pentru ce a fost pus stâlpul acolo?

(Va urma.)

Fundațiunea „Ioan Popescu”.

Colecta copiilor.

Apelul făcut de către inițiatorul fundațiunei Ioan Popescu pentru facerea unei colecte în sinul elevilor dela școlile populare, a căror suflet trebuie se fie învățătoriu crescut cu stipendiu din această fundațiune, a aflat răsune în inima învățătorilor nostri. Facem ați începutul cu „colecta copiilor”, eternisând numele învățătorilor, cari știu stima memoria omenilor nostri, cari pentru ei au trăit.

Copii de școală din Vaidei, prin învățătorul Georgiu Daniil 2 fl. 06 cr. a. b. c. d. e. f. din Sibiu 15 fl., Mateiu Morușca paroh Cristesci 1 fl., Iacob Petric paroh Teceseci 1 fl., Stefan Ivascu paroh Cheia-Rimeș 1 fl. — Suma 20 fl. 06 cr.

Convocare.

În înțelesul dispozițiunilor existente convocăm prin această la adunarea generală ordinară a reuniunii districtuali pre toți frații învățători din protopopiatele Veneratului Consistoriu aradan, ce se află în drépta Mureșului, cum și pe toți binevoitorii cauzelor noastre școlare.

Adunarea generală se va ținé la Arad în sala seminarului diecesan Joi și Vineri după sântele Pasci în 1 și 2 Aprilie st. v. a. c. dela 3—6 d. a. conform programei.

Arad, din ședința ordinară a comitetului ținută în 18 Martiu st. v., 1893.

Teodor Ceantea, Nicolau Ștefu,
președ. I secretariu.

Posta redacțiunei.

Dl I. O. p. e. în C. Nu se poate publica. Să scrie comitetul o rectificare, sau cei doi membrii, ce i amintiți, dar lipsită de atacuri personale. Red.

Rectificare. În nr. ultim al fôiei noastre, în darea de samă despre adunarea generală a institutului „Albina”, la specificarea distribuirei sumei de 4289.22, destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, s'au strecurat din nebagare de samă două greșeli, pe cari prin această le rectificăm, respective întregim:

La Nr. 21. Nenorociilor prin foc din Măgărei, (dați deja) în loc de 50.— fl. 100.— fl.

Nr. 24. (care lipsește, este:) Restul de fl. 689.22 cr. se lasă la dispozițiunea direcțiunei institutului, ca să i împartă în decursul anului.

Red.

Loterie.

Mercuri, 5 Aprilie, n. 1893.

Sibiu: 20 4 42 47 41

ad Nr. 28/1893 protopresb. [44] 2—3

Concurs repetit.

Neivindu-se în urma concursului publicat în Nr. 116 și următorii din anul 1892 ai „Telegrafului român” nici un concurent calificat pentru întregirea parohiei de classa a III-a Găbud, tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, pe baza înaltului ordin consistorial din 12 Ianuarie a. c. Nr. 8633/1892 B., prin acesta se publică nou concurs pentru întregirea susnumitei parohii cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Venitul împreună cu acest post conform statorirei sinodului parochial din 9 Ianuarie 1891 este de 242 fl. 50 cr.

Reflectanții la acest post au a-și aterne până la termenul de mai sus cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii, oficiului protopresbiteral mai jos semnat per Gyeres, în Agârbiciu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu, 26 Februarie, 1893.

Petru Roșca,
protopresb.

Nr. 570—1893.

[45] 2—2

CONCURS.

În cercul silvanal al Săliștei s'a sistemizat în mod provisor un post de practicant silvanal, ca ajutor lângă silvicultorul suprem cercual Rudolf Gaibel pe timp de 5 ani cu salariu anual de 400 fl. (patru sute floreni).

Cereri de competență bine instruite se mi se asternă până în 15 Maiu a. c. n.

Săliște, în 29 Martie 1893.

Pentru pretorul suprem:

Malmer,
pretor.

UZ. 231—1893.

[42] 3—3

Concurs.

La institutul de agronomie din Mediaș, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învățătoriu primariu pentru specialitățile agronomice și anume pentru vinărit, pomărit, stupărit și cultivarea vermicilor de mătase.

Cu postul acesta este împreună un salariu de 800 fl. v. a. și se urcă cu 4 adause cuincenale la suma de 1200 fl. v. a. și dreptul de pensie conform concluderii universității din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 și este învățătoriu al treilea obligat a da până la 20 de ore pe săptămână instrucțiune teoretică precum și a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii și pivnițe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestațiuni corespunzătoare ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, și la cas dacă acesta nu se va întâmpla, se vor

rebonifica respectivului spesele de călătorie tour și retour.

Competenții la postul acesta, au a-și trimite rugarea, din care se fie evident, că au absolvat cel puțin șase clase la un gimnasiu sau la o școală reală superioară, precum și o academie agronomică și posedă o prăscă corespunzătoare în vinărit și pomărit, până în 25 April 1893 la oficiul central al universității săsesci în Sibiu.

Limba de propunere este cea germană, la cas de calificațiune egală vor fi preferiți competenții, care posed limbile patriei (germană, magiară și română)

În cas, când nu s'ar afla competenți pe deplin calificați, și rezervă curatoriu școlii industriale economice din Mediaș dreptul a primi și pre un competent necalificat ca suplent și a-l aplica deocamdată pe semestrul de veră 1892/3 și pe anul scolastic 1893/4

Dela oficiul central al universității săsesci.

Sibiu, în 22 Martie 1892.

Thalmann,
comite.

[43] 2—3.

Anunț.

La biserica română ortodoxă a Sf Treimi din Brașov, preurbiul To-cile, a devenit vacant un post de cântăreț. Cu acest post este împreună un salariu fics de 200 fl. v. a. și venitul din tacsele stolare cantonale. Cântărețul servește în schimb cu al doilea cântăreț tot a doua săptămână, atară de Duminecă și sărbători, când servesc amândoi cântăreții.

Doritorii de a ocupa acest post se adreseze către subscrisul comitet parochial și se se prezenteze odată în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cei ce vor dovedi desteritatea de a instrui pe tinerimea în cântările corale vor fi preferiți.

Brașov în 14 Martie, 1893.

Comitetul parochial al bisericii române ortodoxe a sf. Treimi din Brașov.

Vasilie Sfetea,
paroh și președinte.

Ión Suciu,
notariu.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania”.**A XXIV-a adunare generală ordinară**

va avé loc **Duminecă în 16 Aprilie c. n. a. c. la 3 ore după prânz** în sala de ședințe a comunității orașenesci (curtea sfatului).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1892.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiere.

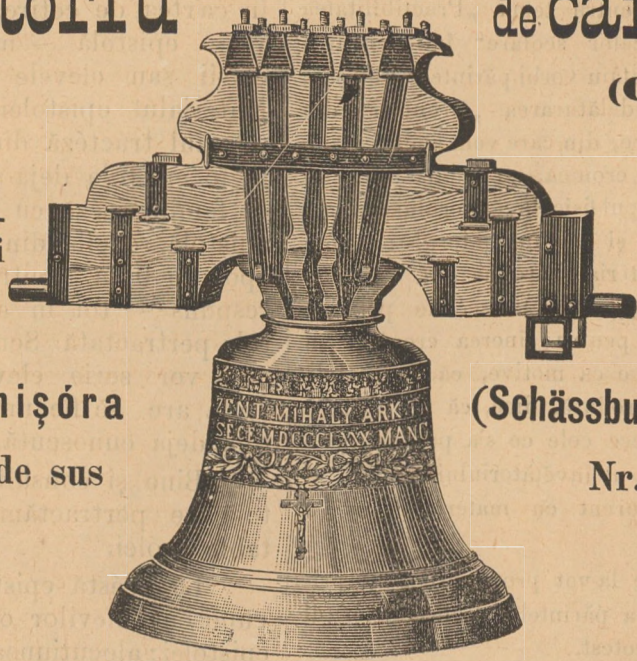
Sibiu, în 6 Martie 1893.

[41] 2—3

Diracțiunea.**Mihaile Manchen, vârsătoriu de campane**

(Clopote)

și de construc-
țiunea cea mai
nouă

cu sul
sucitoriu

în Sighișoara
piața de sus

(Schässburg - Segesvár)

Nr. 168

o firmă, ce există dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesti a **liferă și repară clopote** de totă mărimea cu **coroana de stejar ori de fer legat**, face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primi și în rate.

[18] 5—10

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată cifrele următoare

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr. părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici un alt izvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, rezultă din următoarea compunere de analize oficiose:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părților constitutive fice	Conținutul de Magnesia cu acid sulfuric (sare amară.)
Izvorul Victoria de Buda.	58.05	32.38
" Rákócy	53.53	23.06
" Franz Josef	52.29	24.78
" Hunyady János	41.73	18.44
" Elisabet	26.29	8.04
" de apă amară de Püllnau	32.72	12.12
" Suidschtizer	23.21	10.96

Apa Victoria se capătă în toate băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 8—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiu.**I. Trenurile sosesc la Sibiu.**

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 4 ore 26 minute, dimineața, tren de persoane.
- La 12 ore 50 minute, ziua, tren de persoane.
- La 9 ore 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

- La 7 ore 28 minute, dimineața, tren micst.
- La 8 ore 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile pleacă dela Sibiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 7 ore 44 minute, dimineața, tren micst.
- La 4 ore 49 minute, ziua, tren de persoane.
- La 10 ore 17 minute, sara, tren de persoane.

La Făgăraș:

- La 4 ore 36 minute, dimineața, tren micst.
- La 1 ora 40 minute, ziua, tren micst.